

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. XVII. Quid de aliorum, quos Launoius præterea laudat, scriptorum
antiquorum silentio statui debeat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
C. B.

§ XVII. Quid de aliorum, quos Launoius præterea laudat, scriptorum antiquorum silentio statui debeat.

Notam de doctore damnato narrationem, nec Sigebertus Gemblacensis

Inter scriptores antiquos, silendo, ut vult Launoius, prodigiosam doctoris Parisiensis anastasi quorum silentium aut nulla, aut valde exigua contra hanc vi pollet, jam supra indicavi. Verum *is, de quorum silentio duobus proxime prægressis §§ disserui, hic adhuc ex recensitis a Launoio alios nonnullos, a Buleo in Universitatis Parisiensis Historia tom. I adductos, addere idecirco lubet, quod illorum omnium silentium contra hunc scriptorem, maximi id facientem, nullius prorsus esse roboris contendat Cartusianus anonymus, Annalium Ordinis sui libri quarti hæcenus non vulgati auctor, cujus argumenta omnia, doctoris damnati historice utcumque suffragantia, in medium statui proferre. A Sigeberto Gemblacensi duco initium. Hic in Chronographia ad annum 1084 de sancto Brunone sic scribit: Bruno natione Teutonicus ex urbe Colonia, litteris apprime eruditus, Remensis ecclesiæ canonicus et scholarum magister, relicto sæculo, eremum Cartusie fundat, propositumque monasticæ conversationis satis arduum instituit. Hujus sancti propositi cooperator et æmulator beatæ memoriæ Hugo, Gratianopolitanus episcopus, ab eodem Brunone habitum monachicum sumpsit, cunctisque ibi habitantibus insigne præbuit exemplum. Launoius in sua de vera causa secessus S. Brunonis in eremum Dissertatione recitat etiam hæc verba subdit: Hæc ex editione Pistorii, quæ in editione Miræi desunt. Miræus tamen in editione sua unum Sigeberti manuscriptum codicem e bibliotheca Justi Lipsii citat; in quo hæc erant de Brunone; « In vasta eremo, quæ Cartusius dicitur, apud Gratianopolim monasterium et cellas ædificare » incipit. »*

seu potius, qui hunc interpolavit,

297 Hæc omnia lectorem celare nolui, ne sibi fucum ex Sigeberto fieri queratur. Sed sive Lipsii codicem, sive Pistorii editionem sequamur, inde constabit semper, apud antiquos omnes ratam non esse de doctore narrationem. Ita Launoius, recte sane hic innuens, Chronographiæ Sigeberti per Pistorium editionem in verbis proxime ex hac recitat a genuino Sigeberti textu deflectere. Id porro Cartusianus noster anonymus Operis sui num. 101 amplius declarat hunc in modum: Sigibertus dicitur obiisse anno mxxii. Quod si ita est, concedi necessario debet hæc verba (supra jam mox recitata) ab aliquo alio ejus Chronographiæ addita fuisse. Nam, ut superius annotavimus, sub teste quinto Sigeberti de Brunone pars prior eisdem ferme verbis habetur in Chronico quatuor primorum Priorum Cartusie, quod constat editum tantum post mortem Sigeberti. Nec auctor Chronici dici debet ea mutatas fuisse a Sigeberto; nam quæ sequuntur apud Sigibertum, apertissime declarant, ea fuisse scripta, mortuo jam sancto Hugone, qui Sigeberto annis fere viginti superfuit. « Hujus sancti propositi, » inquit ille subditivus Sigibertus, « cooperator et æmulator beatæ

» memoriæ Hugo Gratianopolitanus episcopus D
» ab eodem Brunone habitum monachicum sumpsit, cunctisque ibi habitantibus insigne præbuit exemplum. » Quis non videat, hic verba fieri de Hugone tamquam mortuo et jam inter Sanctos relato, cum ornatur titulo « B. Memoriæ » et dicatur in præterito « insigne præbuit exemplum? » Præterea constat, in eisdem verbis crassissimum irrepsisse errorem, ubi sanctus præsul dicitur habitum monachicum ab eodem Brunone sumpsisse, quod falsissimum probabimus in Annalibus ad annum mxxxvii.

298 In hos certe errores Sigibertus non impigisset, qui vivebat eodem tempore, quo sanctus Hugo Cartusiam frequentabat, et pluribus ante eum annis obiit. Sed etsi hæc concederentur ab eodem Sigeberto scripta fuisse, nihil nobis obsessent, cum ille minus historicus dicendus sit, quam compendiariorum, qui nihil habet eorum, quæ a cæteris digeruntur. Sane verba, e Sigeberti Gemblacensis Chronographia supra hic transcripta, Sigeberti non esse, sed scriptoris posterioris, qui in hanc illa intravit, Cartusianus noster anonymus, sibi etiam Launoium, uti proxime recitata hujus verba satis indicant suffragantem habens, merito hic contendit. Atque id quidem etiam sufficienter, ne dicam invicte, probatum dat, etsi interim, per verba, quæ assignat, de Hugone, tamquam mortuo, jamque inter Sanctos relato, sermonem fieri, perperam existimet solo, quo hic in illis ornatur, Beatæ memoriæ titulo, utpote viventibus adhuc, ut Cangius in Glossario ad vocabulum Memoria, aliique docent, per scriptores antiquos subinde etiam attributo. Verum an silentium, quod de prodigiosa doctoris anastasi in laudatis Chronographiæ Sigeberti verbis seratur, merito etiam, si hæc Sigeberti vere esse concedantur, nihili facit? Ita omnino existimo, quod nulla plane occurrat ratio, ob quam verisimile utcumque evadat, futurum fuisse, ut Sigibertus luctuosam illam historiam, ut ut optime etiam sibi perspectam, in paucissimis, quæ de Brunone memoriæ prodit, commemoraret. Atque hinc etiam nullius plane ponderis apparet silentium, in eisdem verbis servatum, quicumque demum sit scriptor antiquus, a quo hæc, uti ex dictis factum, in Sigeberti Chronographiam fuerit illata.

299 Dispiciamus modo, an validius contra Parisiense prodigium ex Roberti de Monte, qui Sigeberti Chronographiam continuavit, silentio arguatur. Multa, inquit de hoc scriptore in sua de vera causa secessus S. Brunonis in eremum Dissertatione cap. 4 Launoius, de Cartusianorum institutis, consuetudinibus, et origine ipsa disserit, nec ullum tamen damnato doctori testimonium præbet. Verba omnia, quæ Roberto de Monte attribuit, huicque suæ contra Parisiense prodigium objectioni Launoius præmittit, Cartusianus noster anonymus transcribit, simulque ad hanc respondet. Textum ejus integrum una cum Roberti, quæ includit, verbis hic transfero. Sic habet: Robertus de Monte... Cartusianensium monachorum ad annum mxxxii meminit his verbis: « Monachi Cartusienses paulatim » pullulabant, qui, præ cæteris continentes » pesti avaritiæ, qua plurimos sub religionis » habitu laborare videmus, terminos posuerunt, » dum certum numerum hominum, animalium, » possessionum, quem eis prætergredi nullo » modo liceat, statuerunt; et ipsi singulas singuli » cellulas habentes, ac raro nisi vel ob Dei cultum, vel ob mutuam in caritate solatium con- » venientes,

scriptor antiquus,

E

nec pariter, uti quæ hic F

A » venientes, perfectus mori mundo, et ceteris
 » tanto diligentius, quanto secretius vivere Deo
 » elegerunt. * Hæc Robertus in editione, qua
 » usus est Launoius; nam in editione, quam modo
 » præ manibus habemus, facta anno MDCI Lutetiae
 » Parisiorum apud Joannem Billaine studio et
 » opera doctissimi ac religiosissimi Lucæ Dacherii
 » nihil prorsus ad præfatum annum MCCCXI, neque
 » in tota Appendice de Cartusiensibus habetur,
 » sicut neque ad annum MCCCXI, ubi Launoius
 » hæc de sancto Hugone in suo exemplari legit:
 » « Obiit vir sanctus, Hugo Gratianopolitanus
 » episcopus, cujus religiosam admodum vitam
 » conscripsit Guigo Prior Cartusiae. »

recitantur,
 Cartusiani
 nostri anonymi

500 Codicem, quem habuit Dacherius, autographum existimat; unde liquet, ea, quæ de sanctis Brunone et Hugone in aliis codicibus reperta sunt, a quodam recentiore fuisse adjecta. Quod etsi nobis sufficeret ad rejiciendam verborum a Launoio relatorum auctoritatem, nihilominus acsi essent genuina Roberti verba, Launoio respondemus, Robertum in tota sua Appendice ad Sigibertum juxta nostram editionem nihil referre eorum, quæ acciderant ante annum MCI, quo Chronicon Sigiberti persequi cœpit, nisi quando agit de principum genealogia vel episcoporum successione, quæ quidem altius non numquam, licet raro repetit. n Verba a Launoio relata, non de initiis Ordinis loqui, sed de ejus progressu, ut ex ipsissimis verbis apparet.

B
 « Monachi Cartusienses paulatim pullulabant. » Et revera eorum anno MCCCXI, id est, fere quinquaginta post fundatum Ordinem annis erant tantum quinque aut sex domus Cartusienensis Instituti in tota Ecclesia: III Roberti præcipuum in hac Appendice scopum fuisse, Normannorum et Anglorum historiam describere, quod ipsemet profuturum in Prologo his verbis: « Igitur quia prædictus Sigibertus Chronica sua incipit ab anno Incarnationis Dominicæ CCCCXXXI, et produxit ea usque ad annum ejusdem Dominicæ Incarnationis MC, ego exinde... usque ad annum MCLXXXII ea, quæ in diversis provinciis, et maxime in Normannia et Anglia venerunt, et ad meam notitiam pervenerunt, sub annis Dominicæ Incarnationis colligere aggrediar. Et hoc ideo libentius, quia volo gesta primi Henrici, strenuissimi regis Anglorum et ducis Normannorum, a quo habeo incipere, summam per singulos annos annotare. »

verba suadent,

C
 501 Stetit promissis Robertus; nam per totum suum Opus nullum præterit annum, quo de Normannis et Anglis multa non referat, sæpe nihil vel paucissima de aliis provinciis scribens. IV Robertum nihil fere de aliis Ordinibus aut de eorum originibus et institutis scripsisse in hac Appendice; unde non mirum, si de Cartusiensibus etiam siluerit, aut tam pauca dixerit juxta citationem a Launoio factam. Denique notandum, hunc auctorem in suo Prologo innuere quidem, multa se relaturum prodigia, ut etiam fecit, sed constat, eum tantum de iis meminisse, quæ evenerunt ab anno MCI, ut jam supra monuimus. Non est igitur Robertus annuerandus inter auctores, « Qui famosam damnati hominis anastasi non prætermisissent, si etiam aut legissent, aut audivissent accidisse. » Neque contrarium concludi debet ex verbis ejusdem Roberti, qui « In Tractatu de immutatione Ordinis monachorum de abbatibus et abbatibus Normannorum capite 14 de origine Cartusien-

» sium hæc habet: Eodem fere tempore, quo
 » Ordo Cisterciensis in Cabillonensi parochia
 » exortus est, Cartusienensis etiam in episcopatu
 » Gratianopolitano adinventus est. Genus hoc
 » eremitarum sub Priore agit, nec numerum
 » tertiumdecimum multitudo transcendit. Unus
 » quisque in cella sua privatis diebus separatus
 » ab aliis orat, dormit et manducat; quæ tamen
 » cellæ contiguæ et loco conjunctæ sunt. Festis
 » diebus ad ecclesiam et ad mensam conveniunt, et de spiritualibus inter se conferunt.
 » Instituta vero et diurni et nocturni Officii
 » secundum Regulam sancti Benedicti persolvunt. »

AUCTORE
 C. B.

502 Hæc ille, qui causam vel occasionem, quæ sanctum Brunonem in eremum impulit, non affert, quia nihil omnino de sancto Brunone, nec ipsius nomen habet. Sed tantum loquitur de quibusdam Cartusiensium moribus, quos ex Guigonis nostri Consuetudinibus videtur hausisse. Sic et de aliis aliorum Ordinum fundatoribus et patriarchis tam summam meminit, ut nihil fere de iis referat memorabile, contentus tempus conversionis eorum assignare cum anno, quo vel sæculo abrenuntiaverunt, vel suum Institutum inchoaverunt. *Luculentissime profecto hæc evincunt, aut parum admodum aut nihil luctuosæ damnati historię officere servatum de hac a Roberto de Monte silentium. Neque vero vel hoc, vel quod supra jam memoratum, Sigiberti Gemblacensis scriptoris antiqui, qui in hujus Chronographiam num. 296 hæc transcripta verba intulit, silentium ad horrendi prodigii falsitatem monstrandam multum conducere, existimavit ipsemet Launoius, utpote ex recitatis amborum scriptorum illorum verbis, in quibus nihil omnino de infausti doctoris anastasi occurrit, contra Raynaudum dumtaxat inferens, ratam hæc apud omnes scriptores antiquos non esse; quod ut verum sit, falsum esse luctuosum illum eventum, non requiritur. Sed hæc de Sigiberti Robertique de Monte, qui hujus Chronographiam prosecutus est, silentio dicta sufficiant. Inter scriptores antiquos a Launoio recensitos, quorum de damnato doctore silentium majori in pretio Buleus habuit, locum etiam obtinet Gaufridus Vosiensis Prior, qui Chronicon, a Labbeo tom. II Bibliothecæ novæ librorum Mss. publici juris factum, sæculo duodecimo senescente contexit.*

Robertus de Monte,

E

505 Scriptor ille in hoc suo Opere cap. 21 sic scribit: Ordo Cartusiensium sanctissimus incipit hoc tempore, scilicet anno MLCXXXVI (imo anno 1084, uti infra probabimus) per Brunonem virum sanctum, natione Alemannum de Colonia Agrippina, magistrum in Theologia, cum sex aliis venerabilibus viris in diœcesi Gratianopolitanensi. Hic Ordo, teste B. Bernardo, inter omnes ecclesiasticos ordines primatum tenet, non ratione temporis, sed vigore sanctitatis: unde ipse vocat eum Speciosissimam columnam Ecclesiæ. Victor Papa, dum esset monachus Cassinensis, per somnium vidit Deum, suæ dignationi in solitudine Carthusianæ habitaculum construendum, et dicitur, quod spiritu prophetiæ pollebat. *Verum an ex eo, quod damnati historię Gaufridus hic non meminerit, recte contra hanc, veluti vel idcirco scitiam aut certe commentum suspectam, Launoius et post hunc Buleus arguunt? Cartusianus noster anonymus, postquam Gaufridi verba jam nunc recitata in Opus suum intulit, ita subjungit: Hæc Gaufridus, qui nova et hactenus inaudita atque a nullo commemo-*

aut etiam
 Gaufridus,
 Vosiensis
 Prior,

rata

ACCITORE
C. B.

rata nobis revelat, dum dicit, Victorem Papam spiritu prophetico foundationem Ordinis (*qua de re quid sit, infra examinabitur*) prævidisse, de cuius visione dicemus anno M.LXXXVI. His Gaudredi verbis (*jam proxime recitatis*) subjungit Launois: « Hic de damnato doctore et cano- » nico loquendi locus erat amplissimus, Gaudre- » dus tacuit, quia tunc illud otiosi homines non- » dum invexerant. »

silentio suo
infirmat; in-
firmat tamen
utrumque.

504 Sed illud jam, non quidem invexerant, sed prout a fide dignis sibi fuerat relatum, scriptis mandaverant anonymus noster Cartusiensis et Cæsarius Eisterbacensis Gaudredi coætanei. Neque mirum, si Gaudredus illud tacuerit, cum et fere alia omnia de sancto Brunone et Ordine dicenda tacuerit, qui etiam historiam, jam ab annis centum et ultra peractam, cuiusque memoria tunc apud solos pene Cartusienses servata fuerat, ignorare poterat. Quod si historia illa publice ingenti hominum adstante multitudine, acciderit, nulla ratione verosimile apparet, ejus memoriam ætate Gaudredi, qui centum nondum, imo forte ne sexaginta quidem, a Brunonis obitu elapsis annis floruit, apud solos pene Cartusienses superfuisse. Quis ergo factum credat, ut horrendum prodigium ignorarit, ideoque ejus non meminertit Gaudredus? Attamen cum hic scrip- » tor, ut recte etiam observat Cartusianus anony- » mus, alia fere omnia ad Brunonem spectantia omittat, nec ullo ex capite Parisiense prodigium, utut perspectum exploratumque id habuisset, pauca inter, quæ de Sancto tradit, commemoraturus fuisse videatur, argumentum sane, quod ejus silentium suppeditat, admodum infirmum apparet. Verum, quibus nonnihil plus roboris inesse videtur, nunc subdo. Monachus Autissiodorensis, qui sub finem sæculi XII et initio sequen- » tis, aut certe, Innocentio III summo Pontifice, floruit, apud Launoium Dissertatione de vera causa secessus S. Brunonis in eremum cap. 1 sic scribit: Circa id tempus S. Hugo, Gratianopoli- » tanus episcopus, vidit per somnium in solitu- » dine Cartusie Deum suæ dignationi habitaculum construendum, stellæ etiam septem ducatum sibi præstantes itineris. Et ecce, sanctitatis ejus odore tracti ad ipsum veniunt septem viri, qui omnes uno desiderio succensi locum eremiticæ vitæ congruum quærebant, necdum reppererant. Horum primus magister Bruno, vir religione scientiæque famosissimus, alii quatuor litterati, duo laici, quos sanctus Hugo gratanter suscepit, et voti compotes fecit. Ipso namque juvante, consulente, comitante, Cartusie solitudinem intraverunt. Sic cœpit Ordo Cartusiensis, inter cæteros Ordines puritate mentium ac theoriæ studio singularis.

505 Launois, qui, ut jam innui, in laudata sua Dissertatione verba hæc recitat, iis deinde subjungit: Non magis apud hunc, monachum nempe Autissiodorensis, quam apud alios, quos nimirum jam ante retulit, rata est de doctore narratio, et terribilis eventus, qui Brunonem in eremum abegerit. Neque profecto horribilem illius doctoris anastasi præterisset monachus ille, qui passim memorat incertos rerum exitus, et in plerisque hominibus ancipitem vitæ fortunam, spectra et id genus prodigiorum. Accipe modo, quid ad hæc reponat Cartusianus noster anonymus. Sic itaque Annalium Ordinis sui lib. IV, num. 116 habet: Hæc (verba videlicet monachi Autissiodorensis e Launoio proxime huc transcripta) ille anonymus apud Launoium, qui,

quidquid hic
contra Car-
tusiensis anony-
mus

ut videtur, hæc omnia ex Vita sancti Hugonis D a Guigone edita exscriptis, mutato tantum verborum ordine, cuius propterea testimonio eadem opponimus, quæ superius Guigonis testimonio (*adi num. 265 et sequentem*) opposuimus. Præterea quid ponderis habeat auctoritas negativa, judicent viri docti. Monachus Autissiodorensis nihil habet de spectaculo, ergo falsum est spectaculum. Si liceret ita argumentari, ipsæ etiam ruerent evangelicæ veritates, quarum multæ in sola nituntur traditione. Sed esto, quod monachus ille « passim memoret, » ut asserit Launois, « incertos rerum exitus, et in plerisque » hominibus ancipitem vitæ fortunam, spectra » et id genus prodigiorum, » numquid omnes memorat, vel in omnibus hominibus memorat? Quod certe asserere, videtur temerarium. Quosdam igitur, imo et permultos rerum exitus omisit, et inter illos istud prodigium omittere potuit, sicut et tres sancti Evangelistæ piscinam probaticam nimis admirandam, et Lazari suscitationem stupendam omiserant.

506 Postremo monachus ille, ut habet Launois, floruit sub Innocentio III, summo Pontifice, quo tempore noster anonymus Cartusiensis (*videtis hujus testimonium num. 199 et seq., uti etiam dicta num. 12 et seqq.*) primus omnium cœpit hanc historiam scriptis mandare, cuius memoria apud solos fere Cartusienses, adhuc paulatim tantum pullulantes custodiebatur. Unde non mirum, si monachus ille Autissiodorensis, cui forsam cum Cartusiensibus nulla intercedebat consuetudo, veram non noverit Ordinis originem, cuius nullam propterea causam attulit, sed sola verba exscriptis, quæ in Vita sancti Hugonis legerat. Denique cum præfati auctoris Chronicon modo non habeamus præ manibus, plura ex eo contra Launoium elicere non possumus. Ita ille; an autem in omnibus recte, nunc dicendum. Ac primo quidem, cum dubium non apparet, quin monachus Autissiodorensis supra huc transcripta verba ex Hugonis Gratianopolitani episcopi Vita, per Guigonem quintum Cartusie Priorem scripta, deprompserit, seriatimque ab hoc in illis de doctoris Parisiensis anastasi silentium nulla omnino contra hanc (*adi num. 263*) vi polleat, consecrarium sit, ut nec, quod in iisdem monachus Autissiodorensis de eadem servat, magni roboris sit. Quod vero pertinet ad silentium, quo hic omnibus etiam aliis Chronici sui locis horrendum prodigium præterit, inde etiam, falsum hoc esse, haud recte concluditur. Cum enim, ut Cartusianus noster anonymus recte observat, non omnes prorsus rerum exitus commemorat, horribile doctoris exitum esse potest ex iis, quos silentio suppressit. Attamen cum monachus ille, ut Launois innuit, multus equidem sit in recensendis prodigiis, minus verosimile apparet, futurum fuisse, ut Parisiense, si contigisset, damnati spectaculum, ceteris omnibus, quæ narrat, prodigiis memoratu utique longe dignius, literis consignare omitteret.

507 Atque hinc jam fit, ut ad eorum, qui uti etiam Chronographus Malleacensis, alique tres;

Atque hinc jam fit, ut ad eorum, qui uti etiam Chronographus Malleacensis, alique tres;

A similes fere ac pares iis, ob quas, ut modo docui, monachi Autissiodorensis silentium contra prodigiosam doctoris anastasi robur obtinet, faciunt etiam; ut eidem Malleacensis Chronici, cuius auctor circa annum 1140 floruit, silentium officiat. De hoc enim Chronico Launoius in sua de vera causa secessus S. Brunonis in eorum Dissertatione cap. 1 ita loquitur: Plenum est visionibus et eventis memorabilibus, quæ ab auctore cupidissime narrantur: ut vel inde iudices, nusquam prætermisurum fuisse tale spectaculum, si contigisset et ea contigisset ratione, quæ libros auctorum omnium implevisset; Launoio autem in iis, quæ hic de Malleacensi Chronico seu potius de huius auctore affirmat, esse assentiendum, ipsomet inspectum docebit hoc Chronicon, quod apud Labbeum tomo II Bibliothecæ novæ librorum Mss. modo existat insertum. Nec omni etiam vi destituitur de doctoris anastasi silentium ab auctore Florum Mss. Historiarum Adamo, Vincentio Bellovacensi et scriptore Chronici S. Martini Turonensis servatum. Etsi enim tres hi scriptores, ut Cartusianus noster anonymus recte observat, verba sua, a Launoio recitata, vel ex Guigone quinto Cartusie Priore, vel ex Gaufrido Vosiensi, vel ex aliis denique, quorum silentium ex dictis aut nihil omnino, aut certe parum admodum prodigiosæ anastasi obest, indubie acceperint, alios tamen etiam non paucos scriptores, sæculo XIII, quo floruerunt, antiquiores adhibere, atque, in hisce si quid memoratu dignum invenerunt, id in lucubrations suas passim intulere.

quibus tamen nec S. Bernardus

508 Quare cum nullam usquam in hisce doctoris rediivi, qui, sese justo Dei iudicio damnatum, publice e fœtro adstantibus denunciavit, mentionem faciant, argumento id est, apud scriptores illos, e quibus forte aliqui temporum injuria modo etiam periire, a Vincentio aliisque duobus laudatis scriptoribus feralem historiam non fuisse inventam. Unde fit, ut contra hanc non parum faciant tres isti scriptores, utpote silentio suo silentium aliorum omnium, a se adhibitorum, quodammodo testantes involentesque, quorum tamen aliqui saltem luctuosum huiusmodi notatque dignissimum eventum, si locum unquam habuisset, verosimiliter scituri memoraturique fuissent. Ceterum scriptoribus antiquis, qui silentio suo horribili prodigio, utpote id pariter, si fuisset, verosimiliter vel argumenti, quod tractarunt, ratione, vel aliqua quacumque de causa commemoraturi, utcumque officium, addi etiam possent, tum Hugo Flaviniacensis multique alii, a Launoio non memorati, quos hic enumerare necessum non est, tum maxime ascetici, divinique verbi præcones, qui, cum, ut homines et a vitis peccatisque avocarent, et ad virtutem inflammarent, sermones pios habuerint, tractatus sacros ediderint, religiosas meditationes composuerint, horribile illud prodigium, si contigisset, alicubi in hisce verosimiliter commemorassent, utpote quo nihil fere ad finem a se intentum magis aptum magisque conducens excogitare aut fingere potuissent. Hinc Launoius Dissertationis sæpissime jam laudatæ cap. 1 scriptoribus antiquis, quorum silentium prodigiosæ doctoris anastasi officit, etiam Humbertum Burgundum, quintum Prædicatorum generalem magistrum, et S. Bernardum, Clarævalensem abbatem, accenset; ac priorem quidem recte; at non item posteriorem, habita etiam ratione epistolæ, ad Fratres de Monte-Dei conscriptæ.

509 Hic enim Sanctus, quo ad vitia vitanda virtutem amplectendam legentes audientesve excitet, unice fere, quæ Sacra Scriptura suppeditat, incitamenta in sermonibus piis, quos habuit, tractatibusque sacris, quos edidit, adhibere est solitus: epistolam autem, ad Fratres de Monte-Dei scriptam, non Bernardi, sed Willelmi, monasterii S. Theodorici prope Remos abbatibus, factum esse, Mabillonius tom. II Operum S. Bernardi pag. 198 et post eum Historiæ litterariæ Franciæ scriptores tom. XI pag. 634 dilucide ostendunt, certeque sancto huic abbati non posse attribui, apud omnes modo eruditos in confesso est. Nec est tamen, cur hinc modo inferas, Willelmum S. Theodorici prope Remos abbatem, cuius ex jam dictis laudata epistola est, auctori- bus antiquis, quorum silentium luctuosæ damnati doctoris historiæ officit, esse accensendum. Etsi enim Willelmus vere sit antiquus, nihil tamen occurrit, quo verosimile utcumque fiat, futurum fuisse, ut horribile prodigium, si factum id scivisset, in epistola illa commemoraret. Quod modo ad alios, quos Launoius in rem suam adhuc adducit, scriptores pertinet, iis hic, quod tales, si forte Joannem de S. Victore exceperis, non sint, ut famosam doctoris anastasi, si eam aut legis- sent usquam, aut audivissent accidisse, commemoraturi verosimiliter fuissent, nominatim recensendis, ut supra facturum me monui, supersedeo, et ad discutiendas, ad institutum nostrum præcipue spectantes, quas ex auctorum a se laudatorum silentio Launoius format, conclusiones progredior.

AUCTORE C. B. nec plures alii, quos Launoius adhuc laudat, adjungendi sunt.

§ XVIII. Conclusiones præcipuæ, quas Launoius ex scriptorum antiquorum, a se adductorum, silentio format, discutiuntur.

U t quid contra luctuosam doctoris damnati historiam, et an tantum, quantum Launoius vult, antiquorum scriptorum silentium seu potius formata ex hoc argumenta negativa valeant, magis adhuc elucescat, juverit, hisce modo discussis, conclusiones etiam, quas Launoius ex iisdem sequi asserit, examinare. Atque id quidem, ne vel huic scriptori, cuius de vera causa secessus S. Brunonis in eorum Dissertationem librorum prohibitorum Catalogo Romana censura novi adscriptam, nimum attribuisse, vel, quæ Launoio anonymus Annalium Cartusiensium libri quarti hactenus non vulgati auctor opponit, argumenta infirmasse videar, ea ratione præstabo, ut ipsa tum huius, tum illius verba plerumque descripturus, sim ac tum demum, quæ mea de Launoii conclusionibus, Cartusianique ad has responsionibus sit opinio, adjuncturus. Launoius itaque ex auctorum omnium, quos adducit, silentio primum concludit, Coloratam illam et picturatam (in Cartusia scilicet Parisiensi præcipue) historiam, quæ secedendi in eremum causam Brunoni dedisse fertur, obrui contumaci silentio auctorum omnium, qui ab anno Christi MLXXXIV ad annum MCCCXXII et eo amplius claruerunt. Quod apud cordatos atque

F Conclusio- num, quas contra doctoris anastasi ex universali antiquorum silentio,